

систематизації інформації, набутої у ході цих досліджень, і, як результат, юридична компаративістика закріплюється як прогресивна галузь правознавства [4, с. 23]. Завдяки відкритості світових правових систем, завдяки виникненню, розвитку і укріпленню міжнародних зв'язків, порівняльне правознавство набуває актуальності.

Список використаної літератури:

1. Кельман М.С. Методологія сучасного правознавства: становлення та основні напрямки розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора юридичних наук: 12.00.01 — теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень / М.С. Кельман. — К., 2013. — 40 с.
2. Сравнительное правоведение: национальные правовые системы. Т. 1. Правовые системы Восточной Европы / под ред. В.И. Лафитского. — М.: Институт законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве РФ; Юридическая фирма «Контракт», 2012. — 528 с.
3. Сучасні проблеми порівняльного правознавства : зб. наук. праць / за ред. Ю.С. Шемшученка, Я.В. Лазура; упор.: О.В. Кресін, М.В. Савчин. — Ужгород. — К. : Вид-во «Говерла», 2015. — 218 с.
4. Юридична компаративістика як самостійна юридична наукова дисципліна / О.В. Чернецька, В.С. Шилінгов // Порівняльно-правові дослідження. — 2009. — № 1. — С. 23-28.

ФЕЛЬЦАН ІВАН ЮРІЙОВИЧ

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
здобувач кафедри теорії та історії держави і права юридичного факультету

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ НА ЗАКАРПАТТІ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1919-1939 рр.)

Серед країн, що утворилися в результаті розпаду Австро-Угорщини в 1918 р. була Чехословаччина. Саме до її складу в 1919 р. за рішенням Паризької мирної конференції, яка діяла в рамках підведення підсумків Першої світової війни, було включено Закарпаття. Таким чином, Чехословаччина об'єднувала в межах своїх кордонів колишні чеські та угорські землі Австро-Угорщини. До останніх з них належали Словаччина та Підкарпатська Русь — тодішня офіційна назва Закарпаття.

Залишення Чехословаччиною тимчасово чинними на своїй території діючих до 1918 р. австрійських та угорських законів та розпоряджень стало джерелом правового дуалізму. В адвокатурі країни мова йшла про два адвокатські порядки: австрійський, що продовжив діяти в Чехії, а також угорський, що продовжив діяти в Підкарпатській Русі

та Словаччині, про який і йтиметься далі. Його основою був угорський закон від 04.12.1874 р. № 34 (надалі – Закон № 34) [1], який залишався чинним протягом всього часу існування Чехословаччини (1918-1939 рр.), та з наступними змінами та доповненнями може бути кваліфікований як тимчасовий адвокатський порядок.

Загалом аналіз вказаної вище системи правового регулювання організації та діяльності органів адвокатури дозволяє виокремити в ній ряд особливостей організаційно-правового розвитку адвокатури на Закарпатті в міжвоєнний період, що були визначені законом від 31.01.1922 р. № 40 (надалі – Закон № 40) [2].

Найперше, концепція Закону № 34 передбачала, що адвокатські палати є основою самоврядування адвокатів, в рамках яких вони об'єднувались в єдине ціле загальними зборами адвокатів, радою та головою палати. Найважливішими напрямками в роботі органів палати було формування кадрового складу адвокатури, дисциплінарна відповідальність адвокатів та кандидатів в адвокати, та прийняття участі в розробленні та аналізі питань про реформування адвокатури.

Що стосується Закарпаття, то діюча на його території з 1874 р. адвокатська палата в м. Мараморош-Сигот припинила свою діяльність у зв'язку з включенням в 1919 р. даного міста в склад Румунії. Всі ж адвокатські палати в Словаччині (Братиславська, Бансько-Бистрицька, Кошицька, Пряшівська), що діяли до 1918 р., в 1920 р. були об'єднані в єдину адвокатську палату, місцем розташування якої став Турчанський-Святий-Мартин, однак про закарпатських адвокатів тоді не йшлося. В подальшому за весь чехословацький період заплановане владою створення на Закарпатті окремої адвокатської палати так і не відбулось. Це і обумовило особливості у організації та діяльності тодішньої адвокатської спільноти, які були відображені в нормах Закону № 40.

Зокрема, він встановлював, що вести тимчасово список адвокатів та кандидатів в адвокати Підкарпатської Русі, приймати присяги в адвокатів, мав голова відповідного регіонального суду. Ці повноваження за рішенням міністра справедливості були надані голові крайового суду в м. Ужгород. При якому було створено міністерством справедливості в 1923 р. дорадчий комітет. Компетенція якого включала фінансові питання діяльності адвокатів з території Підкарпатської Русі, підготовку проектів щодо реформування адвокатури. Прийняття до уваги головою крайового суду в Ужгороді пропозицій комітету з цих питань було обов'язковим.

Що ж до дисциплінарної відповідальності закарпатських адвокатів, то в цьому питанні на них тимчасово до створення на Закарпатті окремої адвокатської палати, поширювалась влада дисциплінарного сенату об'єднаної адвокатської палати в Турчанському-Святому-Мартині.

Таким чином, адвокати з тодішнього Закарпаття опинились досить у невідгідному становищі, адже власної адвокатської палати не мали, і водночас повноправно не відносились до новоствореної об'єднаної палати в Турчанському-Святому-Мартині, дисциплінарний сенат якої

тільки здійснював дисциплінарні повноваження щодо них, а їх організаційно-правові питання вирішував голова крайового суду в Ужгороді разом з діючим при ньому дорадчим комітетом. Тому поширення на адвокатів влади дисциплінарного сенату об'єднаної палати в Турчанському-Святому-Мартині призвело до того, що вказана палата розглядала дисциплінарні справи адвокатів, які не були її членами.

Згодом організаційна структура адвокатури на Закарпатті зазнала деяких формальних змін, зміст яких обумовило рішення Віденського арбітражу про включення частини території тодішньої Підкарпатської Русі з містами Ужгород та Мукачево до юрисдикції Угорщини. Зокрема, міністерством судівництва в Хусті в грудні 1938р. було уповноважено голову крайового суду у Великому Березному вести справи адвокатів Підкарпатської Русі, за виключенням питань про їх дисциплінарну відповідальність, що і надалі належало до компетенції дисциплінарного сенату адвокатської палати в Турчанському-Святому-Мартині. Незважаючи на це, адвокати з Закарпаття, об'єднані в рамках «Союзу адвокатів Підкарпатської Русі» (з кінця 1938р. «Союз адвокатів Карпатської України»), протягом всього часу існування Чехословаччини вживали всі можливі заходи для законодавчого вирішення питання про створення на території тодішнього Закарпаття окремої адвокатської палати. В чому полягає їх роль та заслуга в процесах організаційно-правового розвитку адвокатури на Закарпатті. Однак політична ситуація в краї та його окупація Угорщиною в 1939р., не дозволили їм в кінцевому результаті реалізувати право на об'єднання в рамках окремої адвокатської палати.

Отже, загальною особливістю розвитку адвокатури в Чехословаччині стало те, що вона протягом всього часу свого існування перебувала в стані реорганізації. Зокрема, правовий дуалізм в адвокатурі так і не був законодавчо усунутий. Вважаємо, що це питання знаходилося в площині відсутності політичної волі законодавця.

Що ж до тодішнього Закарпаття в складі Чехословаччини, то цей період став чи не першим часом, коли закарпатська адвокатура отримала досвід розвитку в умовах правового режиму, який на той час кваліфікувався як найбільш демократичний у міжвоєнний час в країнах Центрально-Східної Європи, який загалом сприяв її становленню та кількісному росту.

Список використаної літератури:

1. Zákonný článok XXXIV: 1874 o advokátskom poriadku / Zákony a nariadenia o advokátoch platné v republike československej s prehľadom judikatury Najvyššieho súdu Československého / A. Záturecký, A. Chytil – Brno: Nakladatelství Barvič a Novotný, 1922. – 244 str. – S. 91-139.
2. Zákon Čís.40 ze dne 31. ledna 1922, kterým se mění a doplňují některá ustanovení o advokátech // Sbírka zákonu a nařízení státu Československého. – 1922. – Částka 13. – S. 112-114.